Deze krant is een uitgave van de Werkgroep Energie Discussie (WED), Damrak 28-30, 1012 LJ Amsterdam. Tel. 020-270328 of 271368.

PRATEN & DOEN

ZO KAN HET OOK MET ENERGIE

IN 2000 GAAT HET LICHT UIT... ZEGGEN ZE...

Olie en gas worden steeds duurder. Over een tijd raken ze op. Kolenstook is smerig en milieumaatregelen kosten veel geld. Natuurlijk raakt ook steenkool eens op. Kortom: als we niet terug willen naar het Stenen Tijdperk, hebben we kernenergie nodig. Zeggen ze. Is dat zo?

Ook uranium, de brandstof voor kerncentrales raakt eens op. Sneller nog dan steenkool en waarschijnlijk sneller dan olie! Maar wat dan? We hebben toch energie nodig voor verwarming, industrie, vervoer? We zouden een energiebron moeten uitvinden die schoon, niet te duur en vooral: onuitputtelijk is. Gelukkig is die er al. De *zon* maakt de aarde leefbaar door haar warmte. En als we maar eens wat meer aandacht besteden aan die zon (en wind en waterkracht en biogas en aardwarmte en ...), hebben we die vervuilende en beperkte energiebronnen op den duur niet meer nodig.

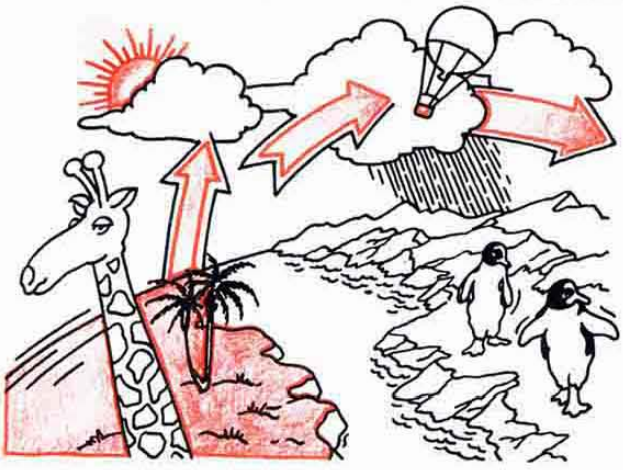

Wind = zon Windenergie is een vorm van zonne-energie. Wind ontstaat doordat opgestegen warme lucht zich verplaatst naar koudere plekken op aarde. Doordat de zon die warmteverschillen veroorzaakt, is zij ook de veroorzaker van wind.

Zon in Nederland?

Zonne-energie in Nederland? Hier regent het toch altijd? Om te beginnen: zonder de zon zou het op aarde altijd 273 graden onder nul zijn. Om te kunnen overleven zónder de zon, zou de mens de aarde permanent zo'n 300 graden moeten verwarmen. Dat zouden we met onze brandstof-voorraden nog geen maand volhouden. Maar er is nog iets anders: de zon straalt elke dag 20.000 keer zoveel energie op aarde als we met ons allen gebruiken! Dat kunnen we natuurlijk niet allemaal opvangen. Maar een gedeelte ervan wèl. De kunst (en de uitdaging) is om daarvoor slimme en efficiënte manieren te vinden.

Voldoende tijd

Hebben we wel voldoende tijd om over te schakelen op zonne-energie? Neem windenergie. Ook een vorm van zonne-energie (zie de zijlijn). Als je ziet hoe snel de ontwikkelingen daarmee gaan, nu er eindelijk weer aandacht aan wordt besteed... En met biogas en aardwarmte en waterkracht... Wist u trouwens dat nu al meer dan 25% van alle elektriciteit op aarde uit waterkracht komt? Er zijn meer mogelijkheden dan u misschien denkt. Maar om die te benutten, moeten we natuurlijk wel aan de slag.

Zo'n omschakeling krijg je niet voor mekaar van de ene dag op de andere. Olie en gas blijven nog een tijdlang een belangrijke rol spelen. Gelukkig is er nog genoeg. Bovendien kunnen we 'tijd rekken' door energie te besparen. Dan kunnen we langer toe met ons gas en onze olie.

Energie besparen is makkelijk genoeg. Toen aardgas goedkoop was, bouwden we huizen als kierenpaleizen. Nu een kuub bijna zes dubbeltjes kost, blijken we ineens huizen te kunnen bouwen die tien keer zo weinig gas nodig hebben als 'normaal'. Ook de industrie blijkt plotseling geweldig te kunnen besparen. Laatst stond in de krant dat de Westduitse industrie sinds de oliecrisis in 1973 anderhalf keer zoveel is gaan produceren *zonder er één kuub gas of één liter olie méér te gebruiken!*

Het kàn dus wel degelijk! Bovendien betekent energiebesparen ook: het sparen van de natuur. Er hoeven minder gebieden afgegraven te worden voor steenkool, er is minder kans op olierampen, je hebt minder last van luchtverontreiniging. Het aardige is, dat iedereen kan meehelpen om de tijdwinst voor de overgang naar zon en wind, te verdienen. Dat kan door zelf energie te sparen, te isoleren, meer de fiets te nemen, een zonne-boiler te kopen. Maar dat is natuurlijk niet het hele verhaal. Ook de politiek, de overheid en de industrie moeten meedoen. Ook dáárаan kan iedereen haar/zijn steentje bijdragen door mee te praten over dat àndere, moderne energiebeleid. Door anderen te overtuigen in het bedrijf, op school, in politieke partijen, in de kerk of gewoon in gesprekken met de buren... Daar hoef je geen 'deskundige' voor te zijn.

Op tijd

Gaat het licht uit na 2000? Nergens voor nodig! Zon en wind kunnen ons energiegebruik op den duur best aan. Het zal trouwens wel móeten. Want, vroeg of laat, raken de energievoorraden die we nu gebruiken, op. Daarom kunnen we maar beter op tijd beginnen met die overgang naar zon & wind. Nú!

Krant in krant

De volgende vier pagina's van deze krant zijn voor de verantwoording van de Werkgroep Energie Discussie (WED). De WED is een vereniging van ruim 50 organisaties die zoveel mogelijk mensen willen betrekken bij het streven naar een nieuw energiebeleid. Dat (nieuwe) beleid betekent voor ons dat we willen overstappen op energiebronnen die niet opraken en die geen schade berokkenen aan het milieu. Al 3 jaar geleden zijn we – met deze gedachte als uitgangspunt– aan een groot informatieproject begonnen. Voor een eigen krant kregen we helaas geen geld van de Stuurgroep MDE. Daarom hebben we haar aanbod voor deze (beperkte) ruimte aangenomen. Wij nodigen u uit om –al lezend– de WED-bril ook even op te zetten en te kijken hoe wij tegen de energieproblemen (èn de oplossingen daarvoor!) aankijken.

Collectie Geschiedenis Laka
www.laka.org
Gedigitaliseerd 2012

DAT KLEINE BEETJE (KERN)ENERGIE...

Kernenergie zou dè energiebron worden van de toekomst. En de oliecrisis leek het allemaal nòg voordeliger te maken. Maar al tien jaar geleden begonnen steeds meer mensen zich af te vragen of het met die kernenergie wel zo in orde was. Tegenwoordig is zelfs al meer dan de helft van alle Nederlanders tegen kernenergie. Fervente voorstanders zijn er nauwelijks, zoals blijkt uit allerlei enquêtes. Je vraagt je af waar die hele energie-discussie eigenlijk voor nodig is...

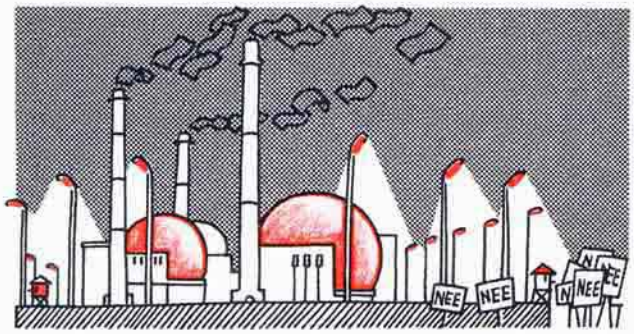

Klein deel Kernenergie is elektriciteit. En elektriciteit maakt maar 7% uit van ons energiegebruik (ook al moeten we 20% van alle energie aanspreken om die elektriciteit te maken, vanwege het lage rendement van de centrales). Dus als we àlle elektriciteit uit kerncentrales zouden halen, dan betekent dat nòg maar een kleine bijdrage in de energievoorziening.

Voldoende? Tijd genoeg om over te schakelen op de zon, zònder kolen- en kerncentrales te gebruiken? Gelukkigwel. Er is nog voor minstens 50 jaar aardgas. En de olie die we dan toch nog nodig hebben, importeren we gewoon. Net als allerlei andere produkten. We exporteren immers ook van alles?

Radioactief afval in de oceaan, de kans op gigantische ongelukken, het gebruik van plutonium uit kerncentrales voor kernwapens... Dat het met die kernenergie niet helemaal lekker zit, weet zolangzamerhand iedereen wel. Sommige mensen vinden dat we die nadelen maar op de koop toe moeten nemen. We hebben immers energie nodig? Eigenlijk is het onbegrijpelijk. Door alle heisa rond kernenergie *lijkt* het alsof het allemaal wel goed komt, àls we maar kernenergie accepteren. Maar zo is het niet! Want in kerncentrales kun je alleen elektriciteit maken. En elektriciteit is maar 7% van ons hele energiegebruik (ook al heb je drie keer zoveel olie, gas of steenkool nodig om die elektriciteit te maken, omdat het rendement van elektriciteits opwekking zo klein is). Dus zelfs als Nederland *alle* bestaande centrales zou vervangen door kerncentrales (ter vergelijking, dat zou betekenen: 30 'Borssele'-centrales of 300 'Dodewaard'-centrales), dan zou kernenergie nog maar een klein deel van ons energiegebruik dekken. Het komt erop neer, dat we die hele kernenergie niet nodig hebben als we maar een klein beetje meer energie besparen.

Het kan anders

Hoe moet het dan wèl? Allereerst: het grootste deel van ons energiegebruik is voor *verwarming* van huizen, kantoren, ziekenhuizen, voor produktieprocessen in de industrie enz. Daar valt flink op te besparen. Zonder groot comfortverlies. Neem de *huishoudens*. Samen gebruiken die een kwart van alle energie. Het allergrootste deel daarvan (75%) gaat op aan verwarming. Door nieuwe huizen uitgekiend te bouwen en door goed te isoleren, kun je liefst 90% besparen! Dat zet zoden aan de dijk! Maar ook in bestaande huizen is door isolatie flink te besparen. Warm water? Daarvoor kan een zonne-boiler grotendeels zorgen. En de elektriciteit? Op den duur kunnen windmolens de helft van àlle stroom opwekken die Nederland nodig heeft! De andere helft en de energie om op te koken (overigens niet meer dan een vijfde van alle energie die een gezin nodig heeft), ja, dáár hebben we dan nog olie en gas voor nodig.
Ook in de *industrie* is zeer veel energie te besparen. We noemden al de Westduitse industrie die na de oliecrisis van '73 anderhalf keer zoveel is gaan produceren, maar daar geen spatje energie méér voor nodig had. Efficiënter produceren kan wel degelijk. Bijvoorbeeld: de industrie wekt vaak zelf elektriciteit op. Net als bij gewone centrales, komt daarbij veel 'afvalwarmte' vrij, die uitstekend geschikt is voor allerlei verwarmingsdoeleinden. Wanneer deze 'warmte/kracht-koppeling' zou worden toegepast, zou dat vele miljoenen tonnen olie besparen en daardoor ook vele tientallen miljoenen guldens goedkoper zijn! Dat gebeurt nog weinig. De elektriciteitsbedrijven vinden het niet leuk, want hun centrales worden voor een flink deel overbodig. Maar het kàn wel. En uit het oogpunt van energiebesparing zou het ook moeten gebeuren.

Kansen benutten

Ook in de *landbouw* is een ànder energiegebruik mogelijk. Daar liggen kansen voor het benutten van 'biogas' uit mest. Ook windenergie heeft er goede kansen. De wind heeft op het platteland immers vrij spel. En voor de economisch belangrijke, maar energieslurpende kastuinbouw, die nu bijna de nek wordt omgedraaid door de hoge gasprijzen, kan o.a. aardwarmte wellicht een oplossing zijn.
Kortom: kernenergie is gewoon niet nodig. Er zijn voldoende andere mogelijkheden: zon, wind, biogas, aardwarmte en niet te vergeten besparing en warmte/krachtkoppeling bieden goede mogelijkheden. Uiteraard hebben we voorlopig ook nog gas en olie nodig. Gelukkig is dat er nog voldoende. Maar op den duur zullen we wèl helemaal op die andere bronnen moeten overstappen. En daarom kunnen we maar beter metéén de goede weg ingaan. Aan de slag met nieuwe energie!

OVER SPAARPOTTEN EN INKOMEN

Waarom komen zoveel mensen toch altijd aan met zonne- en windenergie? Het zou natuurlijk wel léuk zijn als we straks onze energie helemaal van die verre vriend zouden kunnen betrekken, maar jammergenoeg is dat niet haalbaar. Denken veel mensen. Maar in feite kòmt al onze energie van de zon! Alle olie, gas en steenkool is afkomstig van planten en dieren die ooit in een ver verleden konden groeien dankzij de zon. Onder grote druk werden stoffelijke resten daarvan tot *fossiele* brandstof. Je zou kunnen zeggen dat die energievoorraad onze spaarpot is. Dat spaargeld maken we nu in een waanzinnig tempo op. Elk jaar verbruiken we evenveel fossiele brandstof als er in *twee miljoen* jaar is gemaakt! Dat kan dus niet al te lang doorgaan. En net zo als een slechte rentenier die z'n spaargeld er doorheen jaagt, zal de mensheid dan voor een nieuw (energie-)inkomen moeten zorgen. Gelukkig is de zon er nog altijd.
Het komt er dan wel op aan dat we leren om op een efficiënte en uitgekiende manier een beter gebruik te maken van die overweldigende hoeveelheid energie die de zon in principe beschikbaar stelt. Natuurlijk komt dat niet zo maar even probleemloos voor elkaar. Er zal heel wat vernuft voor nodig zijn, dat is zeker. Sommige mensen zeggen dat we er nooit in zullen slagen: te ingewikkeld. Dat zijn vaak dezelfde mensen die juist een groot vertrouwen hebben in wetenschap en techniek van de kernenergie. Zij vergeten dat in zonne- en windtechnologie vele, vele malen minder geld gestoken is dan in atoomkennis. Het is de hoogste tijd dat daar verandering in komt.

MET MEER ENERGIE MINDER MENS

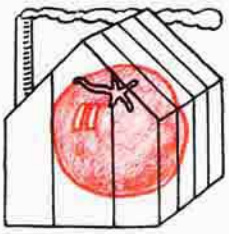

Kas-tomaatje = gas-tomaatje Tomaten in de winter was vroeger net zoiets als schaatsen in de zomer. Dat kon niet. Tegenwoordig wel. Maar het kost slóten energie. Voor elke winter-kas-tomaat is evenveel energie nodig als voor het koken van 15 liter water! Een halve kuub gas per tomaat. Is dat nu echt nodig?

Een visser koopt een groter schip met een sterkere motor. Daardoor vangt hij meer, verdient meer. Hij levert een extra bijdrage aan de economie. Andere vissers volgen zijn voorbeeld. Ze moeten trouwens wel, willen ze tenminste het hoofd boven water houden. Want door het grotere aanbod zakken de prijzen. Resultaat van dat alles: er wordt véél meer vis gevangen. Maar er is ook een keerzijde. De benzine wordt duurder en al die prachtige schepen moeten worden afbetaald. En dat terwijl de vangsten afnemen, doordat de zee in hoog tempo wordt leeggevist. Gevolg is dat de vissers een nòg grotere boot kopen met een nòg sterkere motor. Prima voor 'de economie'. En dat allemaal om dezelfde hoeveelheid vis te kunnen vangen. Steeds meer PK voor dezelfde kilo vis. Totdat de zee leeg is en de vissers diep in de schulden zitten. Er is een 'grens'. De moraal? Wie het onderste uit de kan wil, krijgt het lid op de neus.

Schoon

Economische groei is goed, is ons altijd verteld. Onze welvaart hangt er van af. Is dat zo? Voor 'de economie' maakt het niet uit wát er geproduceerd wordt. Verspillende wegwerpspullen tellen net zo goed mee als degelijke, duurzame, nuttige produkten. En volgens die redenering zouden ook auto-ongelukken uitstekend zijn voor 'de economie': hoe meer ongelukken, des te meer werkgelegenheid in uitdeukerijen, ziekenhuizen, begrafenisondernemingen en revalidatiecentra...

Tot nu toe is onze economie gebaseerd op de gedachte dat méér ook béter is. En dat is een ernstige misvatting. Want niemand wordt er gelukkig van als heel de zee is leeggevist, de vuilnisbelten uitpuilen en iedereen in het ziekenhuis ligt, bij wijze van spreken. 'De economie' moet dan ook een andere inhoud krijgen. Bovendien moet er een eerlijker verdeling komen binnen die economie. We moeten niet langer alleen maar streven naar méér. We moetengrotere aandacht geven aan het *nut* en de *kwaliteit* van produkten. Ons niet langer blindstaren op de hoevéélheid. Vooruitgang boeken we daarom ook pas, als we energiebronnen weten te benutten die schoon en onuitputtelijk zijn. Wanneer we er in slagen om zon en wind op een goede manier te gebruiken. We gaan er tenslotte niet op vooruit wanneer we alleen maar in een noodtempo alle voorraden olie, gas en steenkool opmaken. Want dat lijkt meer op potverteren. En daar zouden komende generaties ons niet erg dankbaar voor zijn.

EEN ONS ENERGIE VOOR EEN KILO ELLENDE

Hoeveel kost een gezonde zee? Wat is de waarde van een vierkante kilometer oerwoud? Onzinnige vragen?

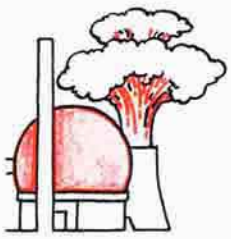

Tweeling Kernenergie en kernwapens vormen een siamese tweeling. Plutonium uit 'vreedzame' kerncentrales wordt gebruikt voor kernwapens. Onlangs is president Reagan van de VS weer begonnen om plutonium uit kerncentrales op te kopen voor de nieuwe kernwapens die hij wil stationeren.

Al jaren wordt er gepraat en vergaderd over energie. Wat voor soorten energie gaan we in de toekomst gebruiken? Hoeveel geld komt er beschikbaar voor energiebesparing? Worden zon- en windenergie eindelijk flink gestimuleerd? Die discussie van nu heeft grote gevolgen voor later. Wanneer je kiest voor kolen, haal je je ook giftig vlieg-as op de hals en zure regen, doordat bij de verbranding gemene gassen ontsnappen. Als je kiest voor kernenergie, moet je ook het radioactieve afval accepteren en de kans op rampzalige ongelukken. En plutonium, dat voor kernwapens gebruikt kan worden.

Rekening

Energie is meer dan alleen het stoken van olie, gas en steenkool of het laten draaien van centrales of windmolens. Er zit meer aan vast. Vroeger werd er nauwelijks rekening gehouden met het effect op milieu en gezondheid van bijvoorbeeld het stoken van steenkool. Daar zijn we ons eigenlijk pas sinds kort echt goed van bewust geworden. Daarmee hebben we ons een moeilijke keuze aangehaald. Toch is dat wel zo verstandig. Want je kunt natuurlijk voorbijgaan aan de schade aan gezondheid en milieu, maar vroeg of laat krijgen we dan toch de rekening gepresenteerd. Dat heeft bijvoorbeeld Lekkerkerk ons wel geleerd. en het milieu wordt al zó bedreigd en het herstellen van de schade is zó kostbaar, dat we ons dat niet meer kunnen veroorloven. Er zullen daarom keuzes nodig zijn die op het eerste gezicht misschien niet zo voor de hand liggen. Moeilijke keuzes. Er staan immers allerlei belangen tegenover elkaar. De industrie wil goedkope stroom en zij denkt dat kernenergie en kolen daarvoor kunnen zorgen. Dat is maar net de vraag. Want de prijs hangt sterk af van wat je wel of niet meerekent. Moet je ook de bewakingskosten van kernafval meetellen? En de kosten van de afbraak van de centrale als die na zo'n 25 jaar 'uitgewerkt' is, terwijl hij nog wel tientallen jaren moet blijven staan omdat hijzelf ook gevaarlijk radioactief blijft? Houd je rekening met de vernietiging van de leefomgeving van de Indianen op wier grondgebied de steenkool en het uranium gevonden wordt? Hang je het afsterven van de bossen in Duitsland en de duizenden dode meren in Scandinavië en Canada aan het prijskaartje van steenkool? Kortom: kijk je verder dan de gaatjes van het stopcontact? Houd je rekening met de gevolgen die bepaalde energiebronnen ergens anders en voor ons nageslacht hebben? Dáár zou de discussie over moeten gaan, dáárop moeten de daden van het energiebeleid zijn gericht! En dan moet je de zee, het oerwoud soms bewust zwaarder laten wegen dan een paar kiloWattuur elektriciteit. Want voor je het weet, moet je een ons energie betalen met een kilo ellende: dag zee, weg oerwoud...

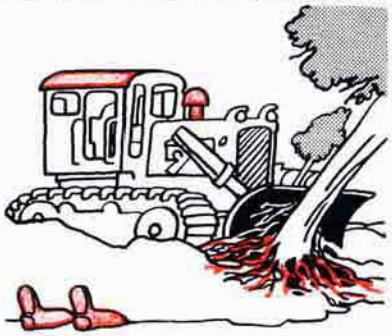

Zó is het energiegebruik in Nederland verdeeld:

Huishoudens	25 %
Chemische industrie	22 %
Kunstmestindustrie	5 %
Produktie bouwmaterialen	3 %
Produktie voedingsmiddelen	4 %
Metaalindustrie	8 %
Overige industrie	2 %
Vrachtvervoer, scheepvaart	8 %
Personenvervoer, auto's, treinen	8 %
Kantoren, ziekenhuizen e.d.	15 %

VOORUIT MET NIEUWE ENERGIE

Het verschil in brandstofgebruik per hoofd van de bevolking in de VS, Nederland, Portugal en India.

Vroeger was het beslissen over het energiebeleid vooral een zaak van een beperkt aantal mensen aan de top van het bedrijfsleven, de gas- en elektriciteitsbedrijven en de overheid. Gelukkig lijkt daar nu zolangzamerhand verandering in te komen. De laatste jaren zijn veel meer mensen zich gaan interesseren voor energie. De discussie erover is 'op straat' gekomen. Zelfs zozeer, dat de vroegere plannen om steeds meer centrales en zelfs ook kerncentrales te gaan bouwen, niet meer zomaar kunnen doorgaan. Maar omdat er toch beslissingen genomen moeten worden over de energievoorziening, organiseert de overheid nu de 'Maatschappelijke Discussie over het Energiebeleid' (MDE). De straat-discussie heeft dus voor een staats-discussie gezorgd.

Eén keer

De overheid houdt deze officiële discussie één keer. Eén enkele keer mag de bevolking georganiseerd meepraten over de toekomst van onze energievoorziening. Dat is jammer, want dat betekent dat je na een jaar ineens een hekje om de discussie zet en vervolgens de boel op slot doet! Dat kan natuurlijk niet, want dan neem je alleen een momentopname en kun je geen rekening houden met nieuwe ontwikkelingen die zich natuurlijk toch zullen voordoen. Bovendien is het onnodig om in één keer de hele energievoorziening vast te leggen. Maar dan moet je natuurlijk geen beslissing nemen die nooit meer zijn terug te draaien. Dat alles neemt overigens niet weg, dat de officiële energiediscussie wel de gelegenheid biedt om meer mensen bij het energievraagstuk te betrekken!

Kierenpaleizen Toen aardgas nog goedkoop was, bouwden we huizen als kierenpaleizen. Een gasverbruik van 4000 kuub per jaar voor koken en verwarming is voor een gewoon huis geen uitzondering. Nu aardgas al bijna zes dubbeltjes kost, kunnen er ineens huizen gebouwd worden die maar 400 kuub nodig hebben! Er zijn besparingsmogelijkheden genoeg!

Melkpakken

Beslissingen over onze energievoorziening moeten er zeker genomen worden. Maar de discussie is na deze officiële MDE niet afgelopen. Stel dat iedereen in plaats van melkpakken weer melk in flessen zou gaan kopen. Daarmee zouden we evenveel elektriciteit besparen (wegwerp-melkkartonnen kosten veel meer energie dan statiegeldflessen) als *twee* Dodewaard kerncentrales kunnen leveren! Wanneer er dan tòch grote elektriciteitscentrales gebouwd zouden zijn, zou het 'economischer' zijn om ze ook maar te laten draaien. En dan zou zo'n energiebesparing nauwelijks zin hebben. Een voorbeeld: omdat de elektriciteitsproducenten rekening hielden met een enorme groei van het stroomgebruik, bouwden ze teveel centrales. Nu wordt onze energiebesparing afgestraft met een 'boete' van honderden miljoenen guldens per jaar. Vele tientjes per gezin! Want die overcapaciteitcentrales kosten veel geld aan rente en aflossing. Die fout moeten we niet herhalen. Een kleinschaliger stroomvoorziening heeft zulke problemen niet en is goedkoper.

Niet eenmalig

De overheid wil alleen weten of de bevolking nu de voorkeur geeft aan kolen of aan kernenergie. Ondertussen gaat ze helaas wel gewoon door met het oude energiebeleid. Daarin hebben besparing en zonne-energie geen belangrijke plaats. Dat is onjuist, want daarmee vermindert de overheid de waarde van de discussie. Bovendien is de keus tussen alleen kernenergie of kolen een valse keuze. Daarmee doet de overheid namelijk alsof de discussie alleen maar gaat over een *deel* van de *elektriciteits*voorziening. Terwijl er veel meer en belangrijker zaken óók aan de orde moeten komen. Het energiegebruik in de geïndustrialiseerde wereld kan en mag niet eindeloos blijven groeien. Daarvoor zijn de voorraden ontoereikend en bovendien zou dat steeds meer ten koste gaan van het milieu, de gezondheid en de veiligheid in onze samenleving. Ook zou er nòg minder overblijven voor de Derde Wereld.

Welzijn, leefbaarheid, milieubehoud, maar ook: het streven naar een democratische samenleving waarin iedereen gelijkwaardig is, kortom: een mens- en milieuvriendelijke economie, dat allemaal hoort ook thuis in de discussie over het toekomstige energiebeleid. En dat zijn geen zaken waarover je in een eenmalige MDE kunt beslissen. Daarom moeten burgers en maatschappelijke organisaties blijven kunnen meedenken, meedoen en invloed uitoefenen.

WERKGROEP ENERGIE DISCUSSIE

Deze krant is geschreven door de Werkgroep Energie Discussie (WED), bestaande uit 55 organisaties: vrouwenverenigingen, maar ook milieu-organisaties, politieke partijen, levensbeschouwelijke en jongeren-organisaties enz. We proberen de nadruk te leggen op punten die vaak te weinig aandacht krijgen terwijl ze toch heel belangrijk zijn. We zijn voorstander van een energiebeleid dat terdege rekening houdt met gezondheid, milieu en met de gevolgen voor de maatschappij. Nu en in de toekomst. Zowel hier als in de Derde Wereld. We hebben geen zakelijk eigenbelang om die ideeën uit te dragen. We hebben wel visie. Het was een aantal van ònze organisaties dat de discussie over (kern)energie startte; dat al jaren geleden over de noodzaak van energiebesparing begon; dat de mogelijkheden van zonne-energie aankaartte. Nu praten we over plannen hoe we ons energieprobleem manier zó kunnen aanpakken, dat we ook een gezonde economie kunnen opbouwen zonder die enorme werkloosheid en zonder dat we de aarde uitputten en vervuilen. Zodat er ook een toekomst overblijft voor onze kinderen.

Wie met ons mee wil praten en mee wil doen, is van harte welkom!

**Werkgroep Energie Discussie,
Damrak 28-30, Amsterdam.
020-270328 of 271368.**

WAT WED?

VOOR WIE MEER WIL WETEN

Vier pagina's zijn gauw vol en er is nog zoveel te vertellen. Daarom is het maar goed dat de WED nog meer pijlen op haar boog heeft. Zevenhonderd WED-voorlichters hebben zich de afgelopen maanden voorbereid op het geven van informatie. Ze hebben daarvoor een cursus gevolgd die door de WED is opgezet. Het is de bedoeling dat ze hun activiteiten afstemmen op de vraag die uit organisaties en verenigingen, buurtcomité's, kerkelijke groeperingen e.d. op hen afkomt. De voorlichters wonen verspreid over het hele land. U kunt met hen in contact komen via het landelijk bureau van de WED: Damrak 28-30, Amsterdam, tel. 020-270328.

Dan zijn er nog de boeken en boekjes die in opdracht van de WED zijn geschreven. Ze gaan natuurlijk over energie, maar niet op de manier die je zo vaak in andere boeken tegenkomt. Het zijn vijf werkjes:

De groene economie (80 p). Populaire beschrijving van het zogenaamde 'alternatieve scenario' van het Centrum voor Energiebesparing.

Mondjesmaat (50 p). Over energiebesparing door een andere manier van omgaan met voedsel.

Dikke Karel en de aarde. Over de samenhang tussen energie, planten, dieren, de mens, de aardkorst en de atmosfeer.

Minder energie en toch leuk (40 p). Besparen in huis en wijk.

A is atoom ... Z is zon (128 p). Verklarend woordenboek over alle mogelijke termen en begrippen die met energie samenhangen.

Over enkele weken komen deze boeken op de markt. Voor een speciaal tarief kunt u nu vast het hele pakket bestellen door overmaking van ƒ 18,00 op girorekening 5291910 van de WED te Amsterdam onder vermelding: *pakket*.

Eindredactie: Maurits Groen Vormgeving: Ton Ellemers Illustraties: Bob Brobbel Zetwerk: Janny Oei